

УДК 378: 061.22"388"

Польовий Л.В., доктор сільськогосподарських наук
Вінницький національний аграрний університет

КАФЕДРИ РОЗВЕДЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН І ЗООГІЄНИ 25 РОКІВ: ДОРОБКИ, ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Інтенсифікація виробництва продукції тваринництва у 80-х роках минулого століття була направлена на впровадження у виробництво спеціалізованих підприємств з вирощування нетелей, виробництва молока і яловичини, свинини, м'яса та яєць галузі птахівництва, вівчарства, кролівництва та інших.

Становлення кафедри збіглося у часі із підготовкою спеціалістів за спеціальністю «Зооінженерія». Новостворену кафедру очолив кандидат сільськогосподарських наук, доцент Польовий Леонід Васильович в 1986 році. До складу кафедри увійшли досвідчені кандидати наук, доценти з вагомим практичним досвідом: Мазуренко Микола Олександрович, Журенко Віра Констянтинівна, Судай Володимир Данилович; старші викладачі – Берегулько Володимир Опанасович, Ящук Віктор Дмитрович та асистенти – Богачук Григорій Павлович, Савчук Антоніна Іллінічна.

Вагому допомогу кафедрі надавало Вінницьке обласне управління сільського господарства, зокрема при створенні кафедр на виробництві в племзаводах Вінницької області; у Вінницькій обласній державній дослідній сільськогосподарській станції та на багатьох інших сільськогосподарських підприємствах.

Із введенням в експлуатацію нового корпусу № 3 ректоратом, очолюваним директором Зрибняком Б.І. кафедрі були надані необхідні приміщення, в яких першочергово було створено сучасні лабораторії. Це дало змогу підвищити якість підготовки студентів, які були забезпечені всіма необхідними матеріалами для проведення лабораторних та самостійних робіт. Зручне розташування кафедри сприяло успішно закріпити теоретичні знання з рядом розміщеною Виставкою досягнень сільського господарства. Уперше студенти змогли скористатися обладнанням Вінницького племоб'єднання з племінної роботи за технологією штучного осіменіння та біотехнології, лабораторією з пересадки яйцеклітин та іншими прогресивними методами відтворення сільськогосподарських тварин.

З набуттям статусу Вінницького держаного сільськогосподарського інституту особливу увагу приділяв кафедрі ректор Середа Л.П., який підтримував створення кафедр на виробництві, впровадження у виробництво наукових здобутків викладачів. Колектив кафедри з великою вдячністю згадує наших колег з інших ВНЗ і науково-дослідних підприємств, які стали у нагоді під час створення сучасної навчальної бази кафедри, зокрема надання навчальних та методичних матеріалів, лекційних курсів, підвищення кваліфікації викладацького складу кафедри на їх матеріальній базі. Так, будучи філією Української сільськогосподарської академії, нам допомагали відомі вчені-викладачі: Адмін Е.І., Андрійчук В.Ф., Басовський М.З., Бурлака В.А., Високос

М.П., Гопка Б.М., Демчук М.В., Ківа М.С., Коваленко В.П., Костенко В.І., Нікітенко А.М., Рубан Ю.Д., Рудик І.А., Чорний М.В., Щербатий З.Є. та багато інших.

Реформування аграрного сектору України потребувало внесення корективів у підготовку фахівців галузі тваринництва та переходу ведення сільськогосподарських підприємств з виробництва продукції тваринництва до різних форм власності. У цей час кафедри надавалась дієва та конструктивна допомога з боку Вінницької обласної адміністрації, Вінницької обласної ради, Головного управління агропромислового розвитку Вінницької ОДА.

Кафедру постійно підтримували консультативні стосунки із Г.М. Заболотним з питань економічної інтеграції у сучасні підприємства виробництва продукції тваринництва. Значна кількість наукових досліджень аспірантами, студентами та співробітниками кафедри були проведені у сільськогосподарських підприємствах Вінницького району при вагомій допомозі О.С. Яремчука.

Підготовка спеціалістів дозволяє розширити можливості працювати не тільки у підприємствах з виробництва продукції тваринництва, але й на підприємствах з її переробки.

Наступним питанням кафедри була розпочата підготовка студентів за спеціальністю «Технологія заготівлі та використання кормів». Підготовка таких спеціалістів дає змогу вирішувати проблеми годівлі сільськогосподарських тварин. Відповідні наукові дослідження проведені за допомогою і підтримкою директора Інституту кормів УААН В.Ф. Петриченка.

Наші пропозиції були підтримані Міністерством сільського господарства України і вищими навчальними закладами за напрямом підготовки «Зооінженерія», а потім навчальними планами підготовки спеціалістів з технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

Основним завданням кафедри є не лише виконання навчальних планів з підготовки бакалаврів, спеціалістів, магістрів, кандидатів та докторів наук за спеціальністю «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», але й забезпечення необхідними методичними розробками типових програм, які використовуються в інших навчальних закладах України. Так, Польовий Л.В. став співавтором нової типової навчальної програми зі спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», базової контрольної програми «Технологія виробництва продукції тваринництва», типових програм з дисциплін: «Проектування та будівництво підприємств із виробництва і переробки продукції тваринництва», «Моделювання технологічних процесів у тваринництві», «Проектування підприємств з переробки молока і молочних продуктів», «Проектування підприємств з переробки м'яса і м'ясних продуктів», «Проектування кормових дворів» та інших.

Вагоме місце у роботі професорсько-викладацького складу кафедри посідають наукові дослідження. Основні напрями наукових досліджень включені до теми: «Наукові і практичні обґрунтування формування здорового організму тварин та отримання від них конкурентоспроможної тваринницької продукції на малих фермах». Дослідження показали, що першою чергою необхідно створити для тварин комфортні умови утримання, провадити профілактичні заходи із збереження тварин, забезпечувати нормовані умови годівлі та зменшувати витрати на отримання

тваринницької продукції. Досвід виробництва продукції тваринництва в умовах великих спеціалізованих підприємств не є прийнятним для малих за потужністю. На малих підприємствах в одній або двох будівлях необхідно було утримувати та експлуатувати різні групи худоби за статево-фізіологічним призначенням. За раціонального використання тваринницьких будівель можливості реконструкції тваринницьких будівель розкривали переваги в економії витрат на відновлення виробництва продукції тваринництва. Було доведено, що на малих за потужністю підприємствах з виробництва продукції скотарства необхідно виробляти молоко, яловичину та вирощувати ремонтний молодняк великої рогатої худоби. Отримання ефективного виробництва продукції тваринництва потребує досліджень для виявлення низки питань: по-перше – відсутність чіткої нормативної бази спонукає до досліджень щодо її створення; по-друге – наявність значної кількості тваринницьких будівель, які відрізняються одна від другої за огорожуючими конструкціями, потужністю, технологіями, потребує у кожному конкретному випадку напрацювання ескізних розробок; по-третє – ліквідація міжгосподарських спеціалізованих підприємств з направлено вирощування нетелей призвела до порушення своєчасної заміни маточного поголів'я корів та поповнення стад від високопродуктивних батьків; по-четверте – підприємства з виробництва яловичини від надремонтного молодняку корів молочних та комбінованих напрямів продуктивності припинили свою діяльність, а в умовах малих ферм їх практично утримують за екстенсивними технологіями; по-п'яте – телята від населення скуповуються і реалізуються як телятина. Наведені питання вирішуються завдяки використанню «Відомчих норм технологічного проектування тваринницьких підприємств та реконструкції діючих тваринницьких будівель».

Перехід нашого ВНЗ у новий статус Вінницького національного аграрного університету під керівництвом ректора Г.М. Калетніка перед кафедрою поставлені нові завдання, для їх виконання були поліпшені умови проведення навчальної та наукової роботи у реконструйованому корпусі, створено сучасну навчальну ферму та багато інших питань.

Наукові інноваційні розробки показали, що нові завдання можуть вирішуватись і підвищувати ефективність виробництва продукції тваринництва за спеціально розробленими проектами, де виробляється в одній або двох будівлях молоко, яловичина та направлене вирощування нетелей. Але у будівлі потрібно розміщувати худобу від, якої отримують продукцію з мінімальними витратами енергії кормів та її максимально накопичувати у виробленій продукції.

Професором Польовим Л.В. створено наукову школу за новітніми технологіями життєзабезпечення худоби в сільських підприємствах з розширення наукових досліджень щодо використання супутньої продукції виробництва біопалива.

Укомплектування кафедри сьогодні таке: Польовий Л.В., доктор сільськогосподарських наук, професор; Зотько М.О., Добронєцька В.О., Казьмірук Л.В., Кучерявий В.П., Прокопенко Л.С., Яремчук О.С. – кандидати наук, доценти; Романенко Т.Д., старший викладач; Столяр Ж.В., Пікула О.А., Варпиховський Р.Л., Кульчицька А.П., Поліщук Т.В. – асистенти; Сторожук І.В., завідувач лабораторіями; Глеба Н.А., Крох Т.М., Варпиховська Т.В. – старші лаборанти.

Доцент Зотько М.О. працює над вивченням впливу вищої нервової діяльності і стрес-реактивності на продуктивні якості свиней і удосконаленням технології і біотехнології штучного запліднення сільськогосподарських тварин.

Доценти Казьмірук Л.В., Добронецька В.О., асистенти Столяр Ж.В., Пікула О.А. працюють над створенням нових родин і поколінь української чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід.

Доцент Яремчук О.С. провадить дослідження за ефективністю використання сільськогосподарських тварин з подальшою переробкою їх екскрементів на біогаз. Організовує співпрацю з передовими тваринницькими підприємствами, допомагає у проведенні наукових досліджень та проходженню студентами виробничих практик.

Доцент Прокопенко Л.С. розробляє нові високопоживні концентровані комбікорми від супутньої продукції виробництва біопалива.

Доцент Кучерявий В.П. вперше розробив і дослідив дію лактинів на організм свиней за умов згодовування нових бактеріальних препаратів.

Асистенти Варпіховський Р.Л., Поліщук Т.В., Кульчицька А.П. завершують наукові дослідження.

Враховуючи нові завдання, які поставлені перед кафедрою, адміністрація університету підтримує створення сучасних лабораторій з оцінки повнораціонних комбікормів.

З 1994 року Польовий Л.В. очолює «Вінницьке зоологічне товариство».

В основі діяльності Вінницького зоологічного товариства обмін науковими здобутками кафедри з сільськогосподарськими підприємствами з виробництва продукції тваринництва різних форм власності. Особливу популярність серед населення здобули інформаційні матеріали буклетів. Слід навести декілька прикладів: «Профілактичні заходи підготовки нетелів до отелів», «Корисна модель станка для фіксації великої рогатої худоби», «Модуль для утримання нетелів при застосуванні перспективних технологій», «Універсальний бокс для утримання при вирощуванні молодняка великої рогатої худоби», «Анаеробне зброджування при використанні відходів життєдіяльності нетелей за різних способів утримання», «Біогаз як резерв підвищення економії електроносіїв та енергоощадне виробництво яловичини» та багато інших.

Члени «Вінницького зоологічного товариства» та інші громадські організації агропромислового комплексу Вінницької області постійно беруть участь у науково-практичних конференціях, семінарах, нарадах.

У 2010 році матеріали діяльності членів «Вінницького зоологічного товариства» були представлені з таких тематик:

- інновації розвитку сучасного аграрного виробництва;
 - технологія виробництва і переробки продукції тваринництва;
 - проблеми та перспективи фермерських підприємств;
 - сучасні проблеми підвищення якості безпеки виробництва та переробки продукції тваринництва;
 - земля України – потенціал енергетичної та економічної безпеки держави та ін.
- Матеріали товариства демонструвались у 2010 році на I Міжнародній виставці з тваринництва та птахівництва.

З 2008 року «Вінницьке зоологічне товариство» входить до громадської ради при Вінницькій обласній раді, а з 2010 року – до складу громадської ради при Вінницькій облдержадміністрації.

Професорсько-викладацький склад кафедри постійно виконує замовлення від товаровиробників з виробництва і переробки продукції тваринництва щодо відновлення не тільки малих за потужністю підприємств, але й для вибору інноваційних нормованих рішень, направлених на виробництво рентабельної та безпечної тваринницької продукції. Колектив кафедри завжди радий надати допомогу всім охочим.

Відновлено дослідження за інтегрованими технологіями для великих за потужністю підприємств з виробництва продукції тваринництва.

Запрошуємо до співпраці фахівців аграрного сектору з питань інноваційних технологій виробництва продукції тваринництва у сучасних умовах за розвитком зоотехнічної науки у напрямках розведення сільськогосподарських тварин, гігієни тварин, мікроклімату, біотехнології та відтворення тварин.

У нових умовах господарювання поглиблюються дослідження з ветеринарної санітарії та в профілактиці захворювань тварин, підвищення їх продуктивності, збереженню та формуванню природної резистентності організму тварин та ін.

Творча співпраця колективу кафедри з провідними науковими та навчальними закладами України, Російської Федерації, Республіки Білорусь, Польщі та інших країн в питаннях генетики, розведення, гігієни, годівлі та етології тварин розкриває нові наукові здобутки, які успішно можуть впроваджуватися при підготовці фахівців за спеціальністю «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

З повагою завідувач кафедри розведення сільськогосподарських тварин і зоогієни **Л.В. Польовий**.